

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД

практики застосування

Верховним Судом

Закону України "Про судовий збір"

у господарських справах

Рішення, внесені до ЄДРСР

за травень 2020 року – січень 2021 року

Зміст

1. Визначення розміру судового збору, який підлягає сплаті за подання до господарських судів заяв (скарг)	4
2. Застосування статей 3, 5 Закону України "Про судовий збір" щодо звільнення від сплати судового збору за подання до господарських судів заяв (скарг)	23
3. Процесуальні питання, пов'язані зі справлянням судового збору за подання до господарських судів заяв (скарг)	31
4. Застосування статті 8 Закону України "Про судовий збір" щодо відстрочення та розстрочення сплати судового збору, зменшення розміру або звільнення від його сплати	34

Перелік уживаних скорочень

ВП ВС	Велика Палата Верховного Суду
ГК України	Господарський кодекс України
ГПК України	Господарський процесуальний кодекс України
Закон	Закон України "Про судовий збір"
Закон про банкрутство	Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом"
ЗК України	Земельний кодекс України
КАС України	Кодекс адміністративного судочинства України
КГС ВС	Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду
КПК України	Кримінальний процесуальний кодекс України
КУзПБ	Кодекс України з процедур банкрутства
ОП КГС ВС	об'єднана палата Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду
ЦК України	Цивільний кодекс України

1. Визначення розміру судового збору, який підлягає сплаті за подання до господарських судів заяв (скарг)

Сплата судових витрат не повинна перешкоджати доступу до суду, ускладнювати його таким чином і такою мірою, щоб завдати шкоди самій суті цього права, та має переслідувати законну мету. Сплата судового збору за подання апеляційної скарги передбачена положеннями ГПК України та Закону і не може вважатися обмеженням доступу до суду

КГС ВС розглянув касаційну скаргу компанії LANDMONT LIMITED на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 23.01.2020 (про повернення апеляційної скарги компанії LANDMONT LIMITED на ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 14.11.2019 (в частині оскарження ухвали в цілому щодо визнання вимог кредиторів)) та касаційну скаргу ПАТ "Алчевський коксохімічний завод" на ухвалу Центрального апеляційного господарського суду від 23.01.2020 (про повернення апеляційної скарги ПАТ "Алчевський коксохімічний завод" на ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 14.11.2019 (в частині оскарження ухвали в цілому щодо визнання вимог кредиторів)) у справі за заявою ТОВ "Технобудмонтаж груп" до боржника ПАТ "Дніпровський металургійний комбінат" про визнання банкрутом. За результатами розгляду скарги КГС ВС прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області від 14.11.2019 за результатами попереднього засідання, зокрема, було відхилено в повному обсязі грошові вимоги ПАТ "Алчевський коксохімічний завод" та компанії LANDMONT LIMITED.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 13.12.2019 апеляційну скаргу ПАТ "Алчевськкокс" залишено без руху, надано ПАТ "Алчевськкокс" строк для усунення недоліків апеляційної скарги шляхом доплати судового збору в розмірі 1 509 906,00 грн – 10 днів з дня вручення ухвали про залишення апеляційної скарги без руху.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 23.01.2020 апеляційну скаргу ПАТ "Алчевськкокс" на ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 14.11.2019 (в частині оскарження ухвали в цілому щодо визнання вимог кредиторів) повернуто скаржнику.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 13.12.2019 апеляційну скаргу компанії LANDMONT LIMITED на ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 14.11.2019 (за результатами попереднього засідання) залишено без руху. Надано компанії LANDMONT LIMITED строк для усунення недоліків апеляційної скарги шляхом доплати судового збору в розмірі 1 509 906,00 грн – 10 днів з дня вручення ухвали про залишення апеляційної скарги без руху.

Ухвалою Центрального апеляційного господарського суду від 23.01.2020 апеляційну скаргу компанії LANDMONT LIMITED на ухвалу Господарського суду Дніпропетровської

області від 14.11.2019 (в частині оскарження ухвали в цілому щодо визнання вимог кредиторів) було повернуто скаржнику.

Не погодившись з названими ухвалами Центрального апеляційного господарського суду від 23.01.2020, ПАТ "Алчевськкокс" та компанія LANDMONT LIMITED подали касаційні скарги.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, залишаючи ухвали апеляційного господарського суду без змін, а касаційні скарги без задоволення, зазначив таке.

У цьому випадку компанією LANDMONT LIMITED, ПАТ "Алчевськкокс" до Господарського суду Дніпропетровської області було подано заяви кредитора, який звертається з грошовими вимогами до боржника після оголошення про порушення справи про банкрутство.

Статтю 7 Закону України "Про Державний бюджет України на 2019 рік" з 1 січня 2019 року встановлено прожитковий мінімум для працездатних осіб у розмірі 1921,00 грн.

Тож за подання заяви з грошовими вимогами компанії LANDMONT LIMITED, ПАТ "Алчевськкокс" належало сплатити 1921,00 грн x 2 = 3842,00 грн. Як вбачається з матеріалів справи, саме у цьому розмірі компанія LANDMONT LIMITED та ПАТ "АЛЧЕВСЬККОКС" сплатили судовий збір за подання заяв з грошовими вимогами.

Оскільки компанія LANDMONT LIMITED та ПАТ "Алчевськкокс" у поданих ними апеляційних скаргах на ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 14.11.2019 за результатами попереднього засідання просили скасувати зазначену ухвалу в цілому, то з урахуванням тієї обставини, що зазначеною ухвалою розглянуто вимоги 267 кредиторів, судовий збір за подання апеляційної скарги підлягав сплаті у відсотковому співвідношенні від ставки судового збору, яка належала до сплати кожним з 267 кредиторів при зверненні з майновими вимогами до боржника у справі про банкрутство.

Частиною третьою статті 47 КУЗПБ передбачено, що ухвала господарського суду, постановлена за результатами попереднього засідання, може бути оскаржена стороною у справі про банкрутство лише в частині конкретних вимог кредиторів.

Отже, звертаючись з апеляційними скаргами на ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 14.11.2019 в частині вимог про скасування цієї ухвали в цілому, компанії LANDMONT LIMITED та ПАТ "Алчевськкокс" належало сплатити судовий збір у розмірі 1 538 721,00 грн (3 842,00 грн x 267 кредиторів x 150 %).

Водночас сплата судових витрат не повинна перешкоджати доступу до суду, ускладнювати цей доступ таким чином і такою мірою, щоб завдати шкоди самій суті цього права, та має переслідувати законну мету. Така правова позиція викладена у постанові Верховного Суду України у справі № 911/1106/16 від 31.05.2017, постанові ВС у справі № 6/6 від 27.02.2018, з висновками яких погодився КГС ВС у цій справі.

Ураховуючи наведені норми та практику Європейського суду з прав людини щодо тлумачення і застосування положень пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, колегія суддів КГС ВС зазначила, що сплата судового

збору за подання апеляційної скарги передбачена положеннями ГПК України, Закону і не може вважатися обмеженням доступу до суду, що узгоджується з рішенням Європейського суду з прав людини у справі "Креуз проти Польщі".

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 13.05.2020 у справі № 904/2104/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89321498>.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові КГС ВС від 29.09.2020 у справі № 915/220/13-г.

Позовні вимоги про звернення стягнення на іпотечне майно мають вартісну оцінку, є майновими, а розмір ставок судового збору за їх подання визначається з урахуванням положень статті 4 Закону залежно від розміру грошових вимог позивача, на задоволення яких спрямовано позов

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ТОВ «Станіславська торгова компанія» на рішення Господарського суду міста Києва від 11.02.2019 та постанову Північного апеляційного господарського суду від 30.01.2020 за позовом Національного банку України до ТОВ «Станіславська торгова компанія», за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача, – ПАТ «ВіЕйБі Банк», про звернення стягнення на предмет іпотеки і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Господарського суду міста Києва від 11.02.2019, залишеним без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 30.01.2020, позов було задоволено.

Не погоджуючись із зазначеними судовими рішеннями, ТОВ «Станіславська торгова компанія» звернулося до ВС з касаційною скаргою.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, залишаючи рішення судів попередніх інстанцій без змін, а касаційну скаргу – без задоволення, зазначив таке.

Відповідно до правової позиції, висловленої ВП ВС у постанові від 26.02.2019 у справі № 907/9/17, зміст заявленої вимоги про звернення стягнення на майно ґрунтується на наявності грошових вимог позивача до відповідача на підставі окремого договору, наслідком задоволення таких вимог та виконання судового рішення є припинення грошових вимог позивача. Отже, позовні вимоги про звернення стягнення на іпотечне майно мають вартісну оцінку, є майновими і розмір ставок судового збору за їх подання визначається за вимогами статті 4 Закону залежно від розміру грошових вимог позивача, на задоволення яких спрямовано позов.

Згідно з пунктом 2 частини другої статті 4 Закону (у редакції, чинній на час звернення з позовом) за подання до господарського суду позовної заяви майнового характеру ставка судового збору встановлюється у розмірі 2 відсотки ціни позову, але не менше 1,5 розміру мінімальної заробітної плати та не більше 60 розмірів мінімальних заробітних плат.

Мінімальна заробітна плата станом на 1 січня 2015 року була встановлена статтею 8 Закону України від 28.12.2014 № 80-VIII «Про Державний бюджет України на 2015 рік» у розмірі 1218,00 грн.

Отже, суди попередніх інстанцій, здійснюючи розподіл судових витрат залежно від розміру грошових вимог позивача, правильно обмежили їх розмір максимальною сумою, що передбачена законом, та встановили на рівні 73 080 грн.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 21.05.2020 у справі № 910/10956/15 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89395799>.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові КГС ВС від 11.06.2020 у справі № 917/1369/17.

Вимога про повернення майна боржника до ліквідаційної маси є за своєю правовою природою різновидом спростування попередніх майнових дій боржника у справі про банкрутство, а тому, звертаючись з позовом про витребування спірного рухомого майна з чужого незаконного володіння в межах справи про банкрутство, особа повинна сплатити судовий збір у розмірі, передбаченому підпунктом 10 пункту 2 частини другої статті 4 Закону

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ТОВ "Січеславський машинобудівний завод" на постанову Центрального апеляційного господарського суду від 04.03.2020 та ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 21.01.2020 (в частині розгляду заяви ліквідатора боржника про витребування майна з чужого незаконного володіння) за заявою ТОВ "Орджонікідзевський рудоремонтний завод" в особі ліквідатора Бершадського С. М. до ТОВ "Січеславський машинобудівний завод" та ОСОБА_2 про витребування майна з чужого незаконного володіння в межах справи про банкрутство ТОВ "Орджонікідзевський рудоремонтний завод" і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області від 21.01.2020, зокрема, задоволено заяву ліквідатора ТОВ "Орджонікідзевський рудоремонтний завод" про витребування майна з чужого незаконного володіння, витребувано з незаконного володіння ОСОБА_2 та ТОВ "Січеславський машинобудівний завод" до ліквідаційної маси ТОВ "Орджонікідзевський рудоремонтний завод" майно.

Постановою Центрального апеляційного господарського суду від 04.03.2020 апеляційні скарги ТОВ "Січеславський машинобудівний завод" та ОСОБА_2 залишено без задоволення, ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 21.01.2020 в оскаржуваній частині вимог про витребування майна з чужого незаконного володіння – без змін.

Не погоджуючись з названими судовими рішеннями, товариство звернулося до КГС ВС з касаційною скаргою.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, задовольняючи касаційну скаргу частково, зазначив таке.

Правові засади справляння судового збору, розміри ставок збору та порядок його сплати визначені Законом.

Частиною першою статті 4 Закону передбачено, що судовий збір справляється у відповідному розмірі від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду, – у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.

Підпунктом 10 пункту 2 частини другої статті 4 Закону (в редакції, чинній на момент звернення ліквідатора з позовом у березні 2019 року у справі про банкрутство), передбачено, що заяви кредиторів, які звертаються з грошовими вимогами до боржника після оголошення про відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), а також після повідомлення про визнання боржника банкрутом, заяви про визнання правочинів (договорів) недійсними та спростування майнових дій боржника в межах провадження у справі про банкрутство, заяви про розірвання мирової угоди, укладеної у справі про банкрутство, або визнання її недійсною підлягають оплаті в розмірі двох прожиткових мінімумів для працездатних осіб.

Вимога про повернення майна боржника до ліквідаційної маси є за своєю правовою природою різновидом спростування попередніх майнових дій боржника у справі про банкрутство.

Законом України "Про Державний бюджет України на 2019 рік" розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 01.01.2019 визначено в сумі 1 921 грн.

Звертаючись у березні 2019 року до Господарського суду Дніпропетровської області з позовом до відповідачів ТОВ "Січеславський машинобудівний завод" та ОСОБА_2 про витребування спірного рухомого майна з чужого незаконного володіння в межах справи про банкрутство, позивачу-боржнику – ТОВ "Орджонікідзевський рудоремонтний завод" належало сплатити судовий збір у розмірі 3 842 грн (1 921 x 2).

Такий висновок узгоджується з правовою позицією ВС, викладеною в постанові від 24.01.2019 у справі № 915/441/18.

Згідно з приписами підпункту 4 пункту 2 частини другої статті 4 Закону за подання апеляційної скарги у справі про банкрутство сплачується судовий збір у розмірі 150 відсотків ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви, скарги.

Отже, за апеляційний перегляд рішення (ухвали) місцевого суду, прийнятого за наслідком розгляду в межах справи про банкрутство майнового спору про повернення спірного рухомого майна, належало сплатити судовий збір у розмірі 5 763 грн.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 02.07.2020 у справі № 904/5934/17 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90257109>.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові КГС ВС від 25.11.2020 у справі № 905/1834/18 (905/132/20).

Законом не встановлено ставки, від якої обчислюється судовий збір за подання апеляційних та касаційних скарг на постанову суду першої інстанції про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури

КГС ВС розглянув касаційну скаргу Головного управління ДПС у Київській області (далі – ГУ ДПС у Київській області) на ухвалу Східного апеляційного господарського

суду від 12.05.2020 у справі за заявою ТОВ "Інвестиційна компанія "Актив Фінанс Захід" до ТОВ "Нагваль-Фіш" про визнання банкрутом і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду Донецької області від 19.09.2019 було відкрито провадження у справі про банкрутство ТОВ "Нагваль-Фіш" на підставі заяви ТОВ "Інвестиційна компанія "Актив Фінанс Захід"; визнано вимоги ініціюючого кредитора – ТОВ "Інвестиційна компанія "Актив Фінанс Захід" на загальну суму 4 050 825,41 грн; введено процедуру розпорядження майном боржника; призначено розпорядником майна арбітражного керуючого Абрамова В. В.; введено мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Постановою Господарського суду Донецької області від 05.03.2020 припинено процедуру розпорядження майном боржника, повноваження розпорядника майна боржника – арбітражного керуючого Абрамова В. В., визнано боржника банкрутом, відкрито ліквідаційну процедуру строком на 12 місяців, призначено ліквідатором арбітражного керуючого Абрамова В. В., вирішено інші процедурні питання тощо.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 13.04.2020 апеляційну скаргу ГУ ДПС у Київській області залишено без руху на підставі частини другої статті 260 ГПК України у зв'язку з відсутністю доказів сплати судового збору за подання апеляційної скарги на постанову Господарського суду Донецької області від 05.03.2020 у цій справі, який мало бути сплачено в розмірі 28 815,00 грн, та встановлено скаржнику строк для усунення зазначених недоліків.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 12.05.2020 апеляційну скаргу ГУ ДПС у Київській області на постанову Господарського суду Донецької області від 05.03.2020 повернуто скаржнику згідно зі статтями 174, 260 ГПК України, а саме у зв'язку з неусуненням недоліків апеляційної скарги у строк, визначений ухвалою про залишення апеляційної скарги без руху.

Не погоджуючись із названою ухвалою суду апеляційної інстанції про повернення апеляційної скарги, ГУ ДПС у Київській області подало касаційну скаргу, в якій просило ухвалу Східного апеляційного господарського суду від 12.05.2020 скасувати, матеріали справи направити до суду апеляційної інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, задовольняючи касаційну скаргу та скасовуючи оскаржувану ухвалу, зазначив таке.

Зі змісту оскаржуваної ухвали випливає, що повертаючи скаржнику апеляційну скаргу та додані до неї документи, суд апеляційної інстанції керувався нормами статей 174, 260 ГПК України (в редакції, чинній на момент звернення скаржника з апеляційною скаргою) і виходив із необхідності сплати судового збору в розмірі 28 815,00 грн за подання апеляційної скарги на постанову суду першої інстанції про визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури, зважаючи на положення підпунктів 4, 9 пункту 2 частини другої статті 4 Закону.

Суд апеляційної інстанції зазначив, що базою для обрахунку розміру судового збору за подання апеляційної скарги на постанову про визнання боржника банкрутом

та відкриття ліквідаційної процедури слід визначити ставку судового збору, встановлену за подання до господарського суду заяви кредитора про відкриття провадження у справі про банкрутство, яка становить 10 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Згідно із частиною другою статті 123 ГПК України розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Частиною першою статті 3 Закону визначено, що судовий збір справляється, зокрема, за подання до суду апеляційної і касаційної скарги на судові рішення.

За підпунктом 4 пункту 2 частини другої статті 4 Закону (в редакції чинній на момент звернення скаржника з апеляційною скаргою) ставка судового збору за подання до господарського суду апеляційної скарги на рішення суду, апеляційних скарг у справі про банкрутство; заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами визначена у розмірі 150 відсотків ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги.

Відповідно до підпункту 9 пункту 2 частини другої статті 4 Закону (в редакції, чинній на момент звернення скаржника з апеляційною скаргою) ставка судового збору за подання до господарського суду заяви кредитора про відкриття провадження у справі про банкрутство становила 10 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Крім того, підпунктом 10 пункту 2 частини другої статті 4 Закону (в редакції, чинній на момент звернення скаржника з апеляційною скаргою) встановлено ставку судового збору за подання до господарського суду заяви кредиторів, які звертаються з грошовими вимогами до боржника після оголошення про відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), а також після повідомлення про визнання боржника банкрутом; заяви про визнання правочинів (договорів) недійсними та спростування майнових дій боржника в межах провадження у справі про банкрутство; заяви про розірвання мирової угоди, укладеної у справі про банкрутство, або визнання її недійсною – 2 розміри прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Тлумачення пункту 2 частини другої статті 4 Закону (в редакції, чинній на момент звернення скаржника з апеляційною скаргою), яким визначено розміри ставок судового збору за подання до господарського суду позовних заяв, заяв, клопотань, апеляційних та касаційних скарг, свідчить про те, що Законом не встановлено ставки, від якої обчислюється судовий збір, за подання апеляційних та касаційних скарг на постанови суду першої інстанції про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури.

Аналогічні висновки щодо застосування норм права викладено, зокрема, в ухвалах ВС від 05.03.2018 у справі № 922/2362/17, від 15.05.2019 у справі № 926/4739-6/16, у постанові ВС від 05.02.2019 у справі № 905/777/18.

Ураховуючи те, що визначена підпунктом 9 пункту 2 частини другої статті 4 Закону (в редакції, чинній на момент звернення скаржника з апеляційною скаргою) ставка судового збору встановлена за подання до господарського суду заяви кредитора про відкриття провадження у справі про банкрутство, за результатами розгляду якої може бути постановлена ухвала про відкриття провадження у справі про банкрутство,

що підлягає оскарженню в окремому порядку, висновок Східного апеляційного господарського суду про необхідність сплати судового збору за подання апеляційної скарги на постанову про визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури є помилковим.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 22.07.2020 у справі № 905/1633/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90540409>.

Ставка судового збору за подання апеляційної і касаційної скарги на ухвалу господарського суду у розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановлена підпунктом 7 пункту 2 частини другої статті 4 Закону, стосується апеляційних і касаційних скарг на всі без винятку ухвали господарського суду, які підлягають оскарженню, незалежно від того, чи передбачено Законом справляння судового збору за подання заяв, за результатами розгляду яких виносяться відповідні ухвали

(Відступ від правового висновку, викладеного в постанові ВС від 27.09.2019 у справі № 925/673/18, в тій частині, що судовий збір не справляється за подання апеляційних (касаційних) скарг на ухвалу про відмову в задоволенні заяви про винесення додаткового судового рішення)

ОП КГС ВС розглянула касаційну скаргу ТОВ «Компанія «Ніко-Тайс» (далі – Товариство) на ухвалу Північного апеляційного господарського суду від 12.05.2020 за заявою Товариства про покладення на Голосіївський районний відділ державної виконавчої служби у місті Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (далі – ВДВС) судових витрат на професійну правничу допомогу у справі за позовом Товариства до ТОВ «ПК Трейдсервісгруп», ТОВ «Агро Мета» про стягнення заборгованості і прийняла постанову, в якій зазначила таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Господарського суду Київської області від 10.11.2015 позов задоволено частково.

Постановою Київського апеляційного господарського суду від 30.11.2017 рішення суду першої інстанції скасовано; в задоволенні позову відмовлено повністю; стягнуто з Товариства на користь ТОВ «Агро Мета» витрати зі сплати судового збору за розгляд апеляційної скарги. На виконання зазначеної постанови Господарським судом Київської області 19.02.2018 видано наказ.

Ухвалою Господарського суду Київської області від 29.01.2020 задоволено скаргу Товариства на бездіяльність відділу державної виконавчої служби.

Ухвалою Господарського суду Київської області від 12.02.2020 відмовлено в задоволенні заяви Товариства про покладення на ВДВС судових витрат на професійну правничу допомогу в розмірі 3 500 грн.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 10.03.2020 апеляційну скаргу Товариства було залишено без руху у зв'язку з неподанням доказів сплати судового збору. Надано скаржнику десятиденний строк з дня вручення цієї ухвали

на усунення недоліків апеляційної скарги шляхом надання доказів сплати судового збору в установленому розмірі (2 102 грн).

На виконання названої ухвали суду від 10.03.2020 Товариство подало клопотання про відкриття апеляційного провадження, яке мотивувало відсутністю підстав для сплати судового збору в цьому випадку.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 12.05.2020 апеляційну скаргу Товариства на ухвалу Господарського суду Київської області від 12.02.2020 повернуто скаржнику у зв'язку з тим, що він не усунув недоліків апеляційної скарги, а саме не надав суду доказів сплати судового збору.

Не погоджуючись з цією ухвалою, Товариство звернулося до ВС з проханням її скасувати, а справу з апеляційною скаргою Товариства передати на розгляд по суті до суду апеляційної інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

ОП КГС ВС, залишаючи касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувану ухвалу без змін, зазначила таке.

З урахуванням приписів статті 129 Конституції України забезпечення права на апеляційний перегляд справи є однією із засад судочинства, яка застосовується згідно з принципами верховенства права, змагальності, рівності всіх учасників перед законом і судом, розумності строків розгляду справи.

Водночас право на доступ до суду не є абсолютним та може підлягати обмеженням, зокрема щодо умов прийнятності скарг, оскільки зазначене право за своєю природою потребує регулювання державою. Отже, кожна держава встановлює правила судової процедури, зокрема й процесуальні заборони та обмеження, зміст яких – не допустити безладного перебігу судового процесу (рішення Європейського суду з прав людини від 20.05.2010 у справі «Пелевін проти України»).

За змістом пункту 2 частини третьої статті 258 ГПК України до апеляційної скарги додаються докази сплати судового збору.

Згідно із частиною другою статті 123 ГПК України розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Частиною першою статті 4 Закону передбачено, що судовий збір справляється у відповідному розмірі від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року, в якому відповідна заява або скарга подається до суду, – у відсотковому співвідношенні до ціни позову та у фіксованому розмірі.

Підпунктом 7 пункту 2 частини другої статті 4 Закону встановлено, що за подання до господарського суду апеляційної і касаційної скарги на ухвалу суду ставка судового збору становить 1 розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Отже, ВС погоджується з висновком апеляційного господарського суду про те, що Товариство, звертаючись з апеляційною скаргою на ухвалу Господарського суду Київської області від 12.02.2020, мало сплатити судовий збір у встановленому підпунктом 7 пункту 2 частини другої статті 4 Закону розмірі.

З матеріалів справи вбачається, що подана Товариством апеляційна скарга була оформлена з порушенням вимог статті 258 ГПК України (не було додано доказів сплати

судового збору), що стало підставою для залишення її апеляційним судом без руху з наданням скажнику можливості усунути недоліки поданої ним апеляційної скарги.

Відповідно до частини другої статті 260 ГПК України до апеляційної скарги, яка оформлена з порушенням вимог, встановлених статтею 258 цього Кодексу, застосовуються положення статті 174 цього Кодексу.

Дослідивши правову позицію об'єднаної палати КАС ВС у справі № 240/6150/18, на яку для обґрунтування своїх доводів посилався скажник, суд апеляційної інстанції в оскаржуваній ухвалі зазначив, що наведене стосується питання відсутності обов'язку справляння судового збору за оскарження додаткового рішення (у зв'язку з розподілом судових витрат). Водночас предметом апеляційного оскарження у цій справі була ухвала суду першої інстанції, а не додаткове рішення. Тому апеляційний господарський суд врахував висновок ВП ВС, викладений в постанові від 29.05.2018 у справі № 915/955/15, який є релевантним для цієї справи в аспекті застосування Закону.

Так, у висновку про правильне застосування підпункту 7 пункту 2 частини другої статті 4 Закону, викладеному в зазначеній постанові ВП ВС, визначено, що положення цієї норми, якою встановлено ставку судового збору за подання апеляційної і касаційної скарг на ухвалу господарського суду в розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб, стосується апеляційних і касаційних скарг на всі без винятку ухвали господарського суду, які підлягають оскарженню, незалежно від того, чи передбачено цим Законом справляння судового збору за подання заяв, за результатами розгляду яких виносяться відповідні ухвали.

Отже, суд апеляційної інстанції, керуючись статтями 174, 258, 260 ГПК України, обґрунтовано повернув без розгляду апеляційну скаргу Товариства на ухвалу Господарського суду Київської області від 12.02.2020 з дотриманням зазначених процесуальних норм чинного законодавства.

Ураховуючи викладене, ОП КГС ВС визнала за необхідне відступити від висновку, викладеного в постанові ВС від 27.09.2019 у справі № 925/673/18, в тій частині, що судовий збір не справляється за подання апеляційних (касаційних) скарг на ухвалу про відмову в задоволенні заяви про винесення додаткового судового рішення.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 24.07.2020 у справі № 911/4241/15 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90566045>.

Аналогічна правова позиція викладена у постановках КГС ВС від 02.09.2020 у справі № 916/1816/17, від 15.09.2020 у справі № 908/3485/19, від 24.09.2020 у справі № 910/2629/20.

Позовні вимоги про зобов'язання виконати умови договору поставки та поставити товар мають вартісну оцінку, є майновими, і розмір ставок судового збору за їх подання визначається на підставі статті 4 Закону з огляду на розмір грошових вимог позивача, на припинення яких спрямовано позов

(ВП ВС відступила від правового висновку КГС ВС, викладеного в постанові від 28.05.2019 у справі № 922/1992/18)

ВП ВС розглянула касаційну скаргу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (далі – Національна рада) на постанову Північного апеляційного

господарського суду від 18.02.2020 та ухвалу Господарського суду міста Києва від 05.12.2019 у справі за позовом Національної ради до ТОВ «Новітнє обладнання» про зобов'язання виконати умови договору та поставити товар і прийняла постанову, в якій зазначила таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 05.12.2019, залишеною без змін постановою Північного апеляційного господарського суду від 18.02.2020, позов Національної ради на підставі частини тринадцятої статті 176 ГПК України залишено без розгляду.

Суди попередніх інстанцій залишили позов Національної ради без розгляду з огляду на те, що позивач мав сплатити судовий збір у сумі 672 350,00 грн, тоді як відповідно до поданого позивачем платіжного доручення від 04.10.2019 № 1248 він сплатив суму судового збору в розмірі 3 842,00 грн.

Не погоджуючись із судовими рішеннями, Національна рада подала касаційну скаргу, в якій просила їх скасувати та ухвалити рішення, яким направити справу для продовження розгляду до суду першої інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

ВП ВС, залишаючи касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані рішення судів попередніх інстанцій без змін, зазначила таке.

Порядок сплати та розміри ставок судового збору встановлено Законом.

Відповідно до частини другої статті 4 Закону (в редакції, чинній на момент звернення позивача з позовом) за подання до господарського суду позовної заяви майнового характеру ставка судового збору встановлюється у розмірі 1,5 відсотка ціни позову, але не менше 1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб і не більше 350 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (підпункт 1 пункту 2), а позовної заяви немайнового характеру – 1 прожитковий мінімум для працездатних осіб (підпункт 2 пункту 2).

ВП ВС зазначила, що майновий позов (позовна вимога майнового характеру) – це вимога про захист права або інтересу, об'єктом якої є благо, що підлягає грошовій оцінці.

Згідно з пунктом 3 частини третьої статті 162, пунктами 1, 2, 3 частини першої статті 163 ГПК України позовна заява повинна містити зазначення ціни позову, якщо позов підлягає грошовій оцінці. Ціна позову визначається: 1) у позовах про стягнення грошових коштів – сумою, яка стягується, або сумою, оспорюваною за виконавчим чи іншим документом, за яким стягнення провадиться у безспірному (безакцептному) порядку; 2) у позовах про визнання права власності на майно або його витребування – вартістю майна; 3) у позовах, які складаються з кількох самостійних вимог, – загальною сумою всіх вимог.

Тобто будь-який майновий спір має ціну. Різновидами майнових спорів є, зокрема, спори, пов'язані з підтвердженням прав на майно та грошові суми, на володіння майном і будь-які форми його використання останнього.

Отже, судовий збір за подання позовної заяви про визнання права власності на майно, стягнення, витребування або повернення майна – як рухомих речей, так

і нерухомості – визначається з урахуванням вартості спірного майна, тобто як спору майнового характеру.

Наявність вартісного, грошового вираження матеріально-правової вимоги позивача свідчить про її майновий характер, який має відображатися у ціні заявленого позову (пункт 8.12 постанови ВП ВС від 26.02.2019 у справі № 907/9/17, провадження № 12-76гс18).

Натомість до позовних заяв немайнового характеру належать вимоги, які не підлягають вартісній оцінці. Під немайновим позовом слід розуміти вимогу про захист права або інтересу, об'єктом є виступає благо, що не піддається грошовій оцінці.

Позовна вимога Національної ради до ТОВ «Новітнє обладнання» про зобов'язання виконати умови договору та поставити товар згідно з додатком 1 до договору поставки є вимогою про зобов'язання вчинити певні дії щодо поставки товару вартістю 60 714 000,00 грн, що свідчить про її майновий характер.

Заявлені вимоги позивача про зобов'язання виконати умови договору поставки та поставити товар ґрунтуються на наявності грошових вимог Національної ради до ТОВ «Новітнє обладнання», що виникли на підставі відповідного договору. Наслідком задоволення таких вимог та виконання судового рішення є припинення грошових вимог позивача до відповідача. Отже, позовні вимоги про зобов'язання виконати умови договору поставки та поставити товар мають вартісну оцінку, є майновими, і розмір ставок судового збору за їх подання визначається на підставі статті 4 Закону з огляду на розмір грошових вимог позивача, на припинення яких спрямовано позов.

Зважаючи на викладене, суди першої та апеляційної інстанцій дійшли правильного висновку, що з урахуванням заявленої позивачем вимоги майнового характеру на суму 60 714 000,00 грн Національна рада мала сплатити судовий збір у сумі 672 350,00 грн.

ВП ВС не погодилася з правовими висновками, викладеними в постанові КГС ВС від 28.05.2019 у справі № 922/1992/18 щодо визначення розміру судового збору, та відступила від них.

Детальніше з текстом постанови ВП ВС від 25.08.2020 у справі № 910/13737/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91314538>.

[Положеннями частини другої статті 4 Закону не встановлено ставки судового збору за подання до господарського суду заяви про забезпечення доказів](#)

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ТОВ "Салон-магазин "Алеко" на постанову Центрального апеляційного господарського суду від 02.04.2020 у справі за позовом ТОВ "Укравтозапчастина" до АТ "ВТБ Банк" та ТОВ "Салон-магазин "Алеко" про визнання недійсним договору № 4 від 20.12.2017 про внесення змін до іпотечного договору, посвідченого 12.06.2013, та прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду Дніпропетровської області від 30.01.2020 заяву ТОВ "Укравтозапчастина" про забезпечення доказів та додані до неї документи повернуто на підставі частин третьої та четвертої статті 111 ГПК України.

Постановою Центрального апеляційного господарського суду від 02.04.2020 ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 30.01.2020 скасовано. Справу передано на розгляд Господарського суду Дніпропетровської області.

Не погоджуючись з постановою апеляційного господарського суду, ТОВ "Салон-магазин "Алеко" звернулося до КГС ВС з касаційною скаргою, в якій просило її скасувати.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, залишаючи касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувану постанову без змін, зазначив таке.

Предметом касаційного оскарження є постанова суду апеляційної інстанції, якою скасовано ухвалу суду першої інстанції про повернення заяви про забезпечення доказів у зв'язку з несплатою судового збору.

Відповідно до частин третьої та четвертої статті 111 ГПК України за подання заяви про забезпечення доказів сплачується судовий збір у розмірі, встановленому законом. Документ, що підтверджує сплату судового збору, додається до заяви. Суд, встановивши, що заяву про забезпечення доказів подано без додержання вимог цієї статті, повертає її заявнику, про що постановляє ухвалу.

Згідно із частиною другою статті 123 ГПК України розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом.

Правові засади справляння судового збору, платників, об'єкти та розміри ставок судового збору, порядок сплати, звільнення від сплати та повернення судового збору визначено Законом.

Об'єктами справляння судового збору в частині першій статті 3 Закону визначено, зокрема, позовні заяви та інші заяви, передбачені процесуальним законодавством; апеляційні і касаційні скарги на судові рішення, заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами, заяви про скасування рішення третейського суду, заяви про видачу виконавчого документа на примусове виконання рішення третейського суду та заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України тощо.

Законом встановлено ставки судового збору за подання заяви про забезпечення доказів відповідно при зверненні до суду загальної юрисдикції (підпункт 4 пункту 1 частини другої статті 4 Закону) та до адміністративного суду (підпункт 6 пункту 3 частини другої статті 4 Закону).

При цьому ставки за подання заяви про забезпечення доказів при зверненні до суду загальної юрисдикції та до адміністративного суду є різними.

Водночас пунктом 2 частини другої статті 4 Закону не встановлено ставки судового збору за подання до господарського суду заяви про забезпечення доказів.

Так, у ГПК України закріплена норма, що при поданні заяви про забезпечення доказів сплачується судовий збір у розмірі, встановленому законом, а спеціальним Законом, який визначає правові засади справляння судового збору, платників, об'єкти та розміри ставок судового збору, порядок сплати, звільнення від сплати та повернення судового збору, не передбачено сплати судового збору за подання до господарського суду заяви про забезпечення доказів.

Як правильно зауважив суд апеляційної інстанції, у цьому випадку спостерігається юридична колізія, яка впливає з розбіжностей у застосуванні нормативно-правових актів.

Отже, Законом не передбачено ставки судового збору за подання до господарського суду заяви про забезпечення доказів, а ставки за подання заяви про забезпечення доказів при зверненні до суду загальної юрисдикції та до адміністративного суду є різними, і навіть для суду загальної юрисдикції вони розмежовуються за ставками залежно від суб'єкта подання відповідної заяви – для юридичних осіб або фізичних осіб-підприємців та фізичних осіб.

Враховуючи викладене, ВС вважає безпідставними доводи касаційної скарги щодо можливості застосування до зазначених правовідносин аналогії закону або аналогії права.

Оскільки положеннями частини другої статті 4 Закону не встановлено ставки судового збору за подання до господарського суду заяви про забезпечення доказів, суд апеляційної інстанції дійшов правильного висновку щодо необхідності тлумачити норми права на користь особи, що звернулася із заявою про забезпечення доказів, адже якщо держава нездатна забезпечити видання зрозумілих правил, то саме вона і повинна розплачуватися за свої прорахунки.

Крім того, наведена правова позиція викладена у постанові ВС від 03.07.2019 у справі № 911/1521/18, яка була врахована судом апеляційної інстанції під час прийняття постанови, що оскаржується.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 09.11.2020 у справі № 904/2404/18 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92735129>.

У разі звернення до господарського суду із заявами з майновими вимогами до боржника в межах справи про банкрутство судовий збір справляється у розмірі, визначеному підпунктом 10 пункту 2 частини другої статті 4 Закону як за подання заяв у майнових спорах, стороною яких є боржник, а не згідно з приписами підпунктів 1, 2 пункту 2 частини другої статті 4 Закону як за подання позовних заяв з майновими та немайновими вимогами, за якими відкриваються справи окремого позовного провадження

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ТОВ "Вольта Сек'юріті" на ухвалу Північно-західного апеляційного господарського суду від 27.05.2020 за позовом ТОВ "Вольта Сек'юріті" до ПП "Бізон-Тех 2006", ПАТ "Державна продовольчо-зернова корпорація України", Малого приватного підприємства Фірми "Ерідон", ТОВ "Торговий дім Фідленс", ПАТ Акціонерного банку "Укргазбанк", ОСОБА_1, ПП "Фірма "Бершадь Агроплюс", ТОВ "Порше Мобіліті", Калинівської ОДПІ Головного управління ДФС у Вінницькій області, Аграрного фонду України, ТОВ "Систем Кепітал Білдінг", ПП "Гурівецьке" про визнання дій незаконними та зобов'язання повернути кошти за заявою ТОВ "Систем Кепітал Білдінг" в межах справи про банкрутство ПП "Гурівецьке" і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Господарського суду Вінницької області 04.03.2020 відмовлено задоволенні заяви ТОВ "Вольта Сек'юріті" про визнання дій незаконними та зобов'язання повернути кошти в межах справи про банкрутство.

Ухвалою Північно-західного апеляційного господарського суду від 15.04.2020 апеляційну скаргу ТОВ "Вольта Сек'юріті" на рішення Господарського суду Вінницької області від 04.03.2020 залишено без руху.

Ухвалою Північно-західного апеляційного господарського суду від 27.05.2020 апеляційну скаргу ТОВ "Вольта Сек'юріті" на рішення Господарського суду Вінницької області від 04.03.2020 повернуто скаржнику разом з доданими до неї документами.

Не погоджуючись з названою ухвалою суду апеляційної інстанції, скаржник подав касаційну скаргу до КГС ВС.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, задовольняючи касаційну скаргу частково та скасовуючи ухвали апеляційного господарського суду від 27.05.2020 та 15.04.2020, зазначив таке.

Оскаржуваною в касаційному порядку ухвалою від 27.05.2020 апеляційний суд повернув апеляційну скаргу ТОВ "Вольта Сек'юріті" на рішення місцевого суду від 04.03.2020 як таку, що подана з недоліками щодо її форми за умов невиконання позивачем вимог ухвали апеляційного суду від 15.04.2020 щодо усунення недоліків апеляційної скарги в частині надання доказів сплати судового збору за апеляційний перегляд судового рішення у встановлених законом порядку і розмірі.

Апеляційний суд, здійснюючи розрахунок судового збору, що підлягав сплаті за подання позивачем апеляційної скарги на рішення місцевого суду про відмову в позові, виходив з того, що в позовній заяві об'єднано дві вимоги – немайнового (визнання дій незаконними) та майнового (зобов'язання повернути кошти на загальну суму погашених кредиторських вимог – 15 967 437, 60 грн) характеру, тому судовий збір обчислено відповідно до ставок, визначених підпунктами 1, 2 пункту 2 частини другої статті 4 Закону за подання позовів у справах позовного провадження.

На момент звернення ТОВ "Вольта Сек'юріті" 07.12.2018 із зазначеними позовними вимогами до відповідачів 1–12, щодо відповідача 12 – ПП "Гурівецьке" Господарським судом Вінницької області здійснювалося провадження у справі про банкрутство на стадії розпорядження майном боржника, введеній ухвалою суду 23.10.2014 про порушення провадження у цій справі за загальною процедурою відповідно до Закону про банкрутство в редакції Закону від 22.12.2011 № 4212-VI. Наведені обставини зумовлювали спеціальний порядок розгляду спорів, стороною яких є відповідач-12 (боржник), та їх концентрацію в межах справи про банкрутство, оскільки результат розгляду таких спорів може впливати на права та обов'язки боржника та його кредиторів.

Такий висновок узгоджується з правовою позицією ВП ВС, викладеною в постановках від 12.03.2019 у справі № 918/420/16 та від 04.09.2018 у справі № 907/574/16, про підсудність господарському суду, у провадженні якого перебуває

справа про банкрутство, майнових спорів, стороною яких є боржник, а також спорів про недійсність правочинів, вчинених боржником з третіми особами.

Апеляційний суд не врахував, що згідно з підпунктом 10 пункту 2 частини другої статті 4 Закону (в редакції, чинній на момент звернення 07.12.2018 позивача з вимогами до відповідачів) за подання до господарського суду заяви про визнання правочинів (договорів) недійсними та спростування майнових дій боржника в межах провадження у справі про банкрутство визначено спеціальну ставку судового збору – 2 розміри прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Відповідно до частини другої статті 20 Закону про банкрутство (в редакції, яка застосовувалася до ПП "Гурівецьке" на момент перерахування кредиторам спірних коштів на погашення кредиторських вимог 23.10.2018 та на момент звернення позивача з позовом 07.12.2018), у разі визнання недійсними правочинів (договорів) або спростування майнових дій боржника на підставах, передбачених частиною першою цієї статті, кредитор зобов'язаний повернути до ліквідаційної маси майно, яке він отримав від боржника, а в разі неможливості повернути майно в натурі – відшкодувати його вартість у грошових одиницях за ринковими цінами, що існували на момент здійснення правочину або вчинення майнової дії.

Звернення позивача-кредитора до відповідачів, якими є боржник та інші кредитори у справі про банкрутство ПП "Гурівецьке", з вимогою про визнання незаконними дій третьої особи (ОСОБА_2) з погашення вимог кредиторів, що мало наслідком відновлення платоспроможності боржника (відповідача-12) та закриття провадження у справі про банкрутство ПП "Гурівецьке" ухвалою місцевого суду 05.03.2020, та з вимогою про зобов'язання відповідачів 1–11 повернути перераховані їм кошти на погашення кредиторських вимог підлягає оплаті судовим збором згідно з підпунктом 10 пункту 2 частини другої статті 4 Закону (в редакції, чинній на 07.12.2018) як оспорювані майнові дії боржника у ліквідаційній процедурі. Об'єктом справляння судового збору є позовна заява (заява), як єдиний документ, поданий у справу про банкрутство з певними вимогами.

Цей спір за своєю правовою природою є майновим спором у справі про банкрутство, що стосується повернення боржнику кредиторами перерахованих їм коштів. Ймовірно задоволення таких вимог судом мало б наслідком повернення до ліквідаційної маси боржника грошових активів.

Отже, помилковими є висновки апеляційного суду в ухвалі від 15.04.2020, якою апеляційну скаргу позивача було залишено без руху, про те, що місцевий суд при визначенні ставки судового збору за подання позовної заяви ТОВ "Вольта Сек'юріті" виходив із правової природи вимог позивача як двох вимог немайнового характеру. Місцевий суд, об'єднавши справи № 902/795/18 і № 902/637/14 в одне провадження ухвалою від 11.12.2018, забезпечив позивачу як кредитору ПП "Гурівецьке" реалізацію його процесуального права на звернення до господарського суду з вимогами до боржника та до інших кредиторів у межах провадження у справі № 902/637/14 про банкрутство ПП "Гурівецьке" без покладення на позивача додаткових фінансових витрат на сплату судового збору

за подання позовної заяви, обчисленого судами за ставками у справах позовного провадження.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 12.10.2020 у справі № 902/637/14 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92618452>.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові КГС ВС від 25.11.2020 у справі № 905/1834/18 (905/132/20).

Позовна вимога прокурора про зобов'язання повернути земельну ділянку у зв'язку з припиненням дії договору оренди має немайновий характер, оскільки вважається вимогою про виконання обов'язку в натурі (повернення належної орендодавцеві земельної ділянки), об'єктом вимоги є дія зобов'язаної сторони, що не піддається грошовій (вартісній) оцінці, а вирішення спору не вплине на склад майна сторін спору та не змінить власника майна

ОП КГС розглянула касаційну скаргу заступника прокурора Харківської області на постанову Східного апеляційного господарського суду від 18.05.2020 та ухвалу Господарського суду Донецької області від 17.02.2020 у справі за позовом керівника Маріупольської місцевої прокуратури № 2 Донецької області в інтересах держави в особі Маріупольської міської ради Донецької області до ТОВ "Харбор" про зобов'язання повернути земельну ділянку і прийняла постанову, в якій зазначила таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду Донецької області від 17.02.2020 повернуто керівнику Маріупольської місцевої прокуратури № 2 Донецької області позовну заяву, подану в інтересах держави в особі Маріупольської міської ради Донецької області до ТОВ "Харбор", про зобов'язання повернути земельну ділянку та додані до неї документи на підставі частини четвертої статті 4 статті 174 ГПК України.

Постановою Східного апеляційного господарського суду від 18.05.2020 ухвалу Господарського суду Донецької області від 17.02.2020 залишено без змін.

Не погоджуючись з ухваленими судовими рішеннями, заступник прокурора Харківської області звернувся до КГС ВС з касаційною скаргою, в якій просив її скасувати, справу направити для розгляду до суду першої інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

ОП КГС ВС, задовольняючи касаційну скаргу, зазначила таке.

Як вбачається з матеріалів справи, у цьому випадку спірним є питання щодо визначення характеру заявлених прокурором позовних вимог про повернення земельної ділянки – як майнового чи немайнового.

При зверненні з позовом прокурор стверджував про немайновий характер спірних правовідносин та сплатив судовий збір у розмірі, встановленому для спорів немайнового характеру.

Натомість суди першої та апеляційної інстанцій дійшли висновків про те, що прокурор заявив вимогу майнового характеру і, отже, не сплативши судовий збір

у встановленому розмірі, не усунув недоліків позовної заяви, що стало підставою для її повернення згідно із частиною четвертою статті 174 ГПК України.

Вимоги щодо форми та змісту позовної заяви визначаються статтею 162 ГПК України.

Згідно з пунктом 3 частини третьої статті 162 ГПК України позовна заява повинна містити, зокрема, зазначення ціни позову, якщо позов підлягає грошовій оцінці.

За частиною першою статті 163 ГПК України ціна позову визначається: 1) у позовах про стягнення грошових коштів – сумою, яка стягується, або сумою, оспорюваною за виконавчим чи іншим документом, за яким стягнення провадиться у безспірному (безакцептному) порядку; 2) у позовах про визнання права власності на майно або його витребування – вартістю майна; 3) у позовах, які складаються з кількох самостійних вимог, – загальною сумою всіх вимог.

Відповідно до висновків, викладених у постанові ВП ВС від 25.08.2020 у справі № 910/13737/19, майновий позов (позовна вимога майнового характеру) – це вимога про захист права або інтересу, об'єктом якої є благо, що підлягає грошовій оцінці.

Будь-який майновий спір має ціну. Різновидами майнових спорів є, зокрема, спори, пов'язані з підтвердженням прав на майно та грошові суми, на володіння майном і будь-які форми його використання.

Водночас у пункті 57 зазначеної постанови ВП ВС викладено висновок, згідно з яким до позовних заяв немайнового характеру належать вимоги, які не підлягають вартісній оцінці. Під немайновим позовом слід розуміти вимогу про захист права або інтересу, об'єктом якої є благо, що не піддається грошовій оцінці.

За матеріалами справи правовідносини ТОВ "Харбор" та Маріупольської міської ради були врегульовані договором оренди земельної ділянки від 04.06.2009 і такий спір впливав з орендних правовідносин.

Предметом позову в цій справі була вимога керівника Маріупольської місцевої прокуратури № 2 Донецької області про повернення орендарем – ТОВ "Харбор" земельної ділянки орендодавцю – Маріупольській міській раді.

При цьому, як вбачається із матеріалів справи та не заперечується сторонами, право власності Маріупольської міської ради на земельну ділянку, яка була предметом договору оренди, не оспорювалося, і спір не був пов'язаний з підтвердженням права на земельну ділянку.

Позовна заява була обґрунтована тим, що укладений сторонами договір оренди земельної ділянки від 04.06.2009 припинений у зв'язку із закінченням строку, на який його було укладено, а отже, була наявна підстава для повернення земельної ділянки орендодавцю.

Обґрунтовуючи свою позицію щодо немайнового характеру позову, керівник Маріупольської місцевої прокуратури № 2 Донецької області посилався на те, що між сторонами спору існували договірні правовідносини, земельна ділянка, щодо повернення якої заявлено вимогу, із комунальної власності не вибувала, наведені

у позові вимоги мають зобов'язальний характер, а безпосереднім наслідком задоволення позовних вимог не стане зміна складу майна сторін.

ОП КГС ВС погодилася з наведеними доводами прокурора щодо немайнового характеру позовної вимоги про повернення земельної ділянки, оскільки у цьому випадку існували правовідносини сторін, які врегульовані договором оренди, строк дії якого закінчився, а судовий збір за подання позовної заяви про визнання права власності на майно, витребування або повернення майна може визначитися з урахуванням вартості спірного майна лише у позадоговірних зобов'язаннях.

Отже, з огляду на зміст спірних правовідносин ОП КГС ВС дійшла висновку, що позовна вимога прокурора про зобов'язання повернути земельну ділянку у цьому випадку має немайновий характер, оскільки вважається вимогою про виконання обов'язку в натурі (повернення належної орендодавцеві земельної ділянки), об'єктом вимоги є дія зобов'язаної сторони, що не піддається грошовій (вартісній) оцінці, а вирішення спору не вплине на склад майна сторін спору та не змінить власника майна.

У зв'язку з цим, на думку ОП КГС ВС, немає підстав для відступлення від висновку, викладеного в постанові КГС ВС від 23.05.2018 у справі № 915/742/17.

Детальніше з текстом постанови ОП КГС ВС від 02.12.2020 у справі № 905/105/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93296139>.

Аналогічна правова позиція викладена у постановках КГС ВС від 21.12.2020 у справі № 905/98/20, від 18.01.2021 у справі № 905/561/20.

2. Застосування статей 3, 5 Закону України "Про судовий збір" щодо звільнення від сплати судового збору за подання до господарських судів заяв (скарг)

Пільга, згідно з якою від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються позивачі у справах про стягнення заробітної плати та поновлення на роботі, не поширюється на вимоги про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на постанову Північного апеляційного господарського суду від 12.11.2019 у справі за заявою ОСОБА_1 до Державного підприємства "Укрветсанзавод" про стягнення заробітної плати у межах справи за її заявою ПАТ "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз" до Державного підприємства "Укрветсанзавод" про банкрутство і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 18.10.2017 заяву Влаєвої Н. В. задоволено частково. Стягнуто з ДП "Укрветсанзавод" на її користь ОСОБА_1 85 625,68 грн середнього заробітку за час затримки остаточного розрахунку при звільненні та 7 215,48 грн компенсації втрати частини доходів у зв'язку з несвоечасною їх виплатою. У задоволенні решти вимог відмовлено.

Постановою Київського апеляційного господарського суду від 24.05.2018 ухвалу Господарського суду міста Києва від 18.10.2017 залишено без змін.

Постановою ВС від 04.09.2018 постанову Київського апеляційного господарського суду від 24.05.2018 скасовано, справу передано на новий апеляційний розгляд.

Постановою Північного апеляційного господарського суду від 14.03.2019 ухвалу Господарського суду міста Києва від 18.10.2017 скасовано. Прийнято нове рішення, яким у задоволенні позову відмовлено.

Постановою ВС від 15.08.2019 постанову Північного апеляційного господарського суду від 14.03.2019 скасовано, справу в скасованій частині передано на новий апеляційний розгляд.

Постановою Північного апеляційного господарського суду від 12.11.2019 ухвалу Господарського суду міста Києва від 18.10.2017 скасовано в частині стягнення з ДП "Укрветсанзавод" на користь Влаєвої Н. В. середнього заробітку за час затримки остаточного розрахунку при звільненні у розмірі 85 625,68 грн та компенсації втрати частини доходів у зв'язку з несвоечасною їх виплатою в сумі 7 215,48 грн. Прийнято в цій частині нове рішення, яким відмовлено в задоволенні позовних вимог щодо стягнення з ДП "Укрветсанзавод" на користь Влаєвої Н. В. середнього заробітку за час затримки остаточного розрахунку при звільненні у розмірі 85 625,68 грн та компенсації втрати частини доходів у зв'язку з несвоечасною їх виплатою в сумі 7 215,48 грн. В іншій частині залишено ухвалу Господарського суду міста Києва від 18.10.2017 без змін.

Не погоджуючись із цим судовим рішенням, ОСОБА_1 звернулася до КГС ВС з касаційною скаргою, в якій просила оскаржувану постанову скасувати та залишити в силі ухвалу Господарського суду міста Києва від 18.10.2017.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, залишаючи постанову апеляційного господарського суду без змін, а касаційну скаргу без задоволення, зазначив таке.

Аргументи ОСОБА_1 про порушення норм матеріального права з огляду на стягнення з неї судового збору за розгляд вимоги про стягнення середнього заробітку судом відхиляються як безпідставні, оскільки пільга щодо сплати судового збору, передбачена пунктом 1 частини першої статті 5 Закону, згідно з якою від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються позивачі у справах про стягнення заробітної плати та поновлення на роботі, не поширюється на вимоги про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні. Аналогічний висновок щодо застосування норм права викладено в постанові ВП ВС від 30.01.2019 у справі № 910/4518/16, підстав для відступу від якого суд не вбачає.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 04.06.2020 у справі № 910/6968/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89810162>.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові КГС ВС від 04.06.2020 у справі № 910/4518/16, від 06.10.2020 у справі № 910/24323/16, від 10.11.2020 у справі № 910/24323/16.

Закон не встановлює положень щодо зворотної дії у часі, а тому виникнення обставини, яка надає особі пільги щодо сплати судового збору, не звільняє від обов'язку сплатити судовий збір за вже подану апеляційну скаргу в минулому

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на додаткову постанову Північного апеляційного господарського суду від 02.07.2020 у справі за заявою ОСОБА_1 про банкрутство і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 19.03.2020 заяву ОСОБА_1 про відкриття провадження у справі про неплатоспроможність та додані до неї документи повернуто без розгляду.

Ухвалою Північного апеляційного господарського суду від 27.04.2020 відкрито апеляційне провадження за апеляційною скаргою ОСОБА_1 на ухвалу Господарського суду міста Києва від 19.03.2020, відстрочено сплату судового збору до ухвалення судового рішення за відповідною апеляційною скаргою до 18.06.2020, зобов'язано скаржника надати до суду апеляційної інстанції копії додатків до заяви про відкриття справи щодо неплатоспроможності фізичної особи до 01.06.2020. Апеляційний господарський суд зазначив, що до поданого клопотання про звільнення від сплати судового збору скаржником не додано жодних доказів про неплатоспроможність, а тому суд дійшов до висновку не звільняти від сплати судового збору скаржника, а відстрочити його до ухвалення судового рішення.

Постановою Північного апеляційного господарського суду від 30.06.2020 апеляційну скаргу ОСОБА_1 залишено без задоволення, ухвалу Господарського суду міста Києва від 19.03.2020 – без змін.

Додатковою постановою Північного апеляційного господарського суду від 02.07.2020 стягнуто з ОСОБА_1 судовий збір у розмірі 2 102 грн.

Додаткова постанова суду апеляційної інстанції була обґрунтована тим, що на момент винесення господарським судом апеляційної інстанції зазначеної постанови скаржник всупереч вимогам ухвали від 27.04.2020 судовий збір не сплатив.

Не погоджуючись із зазначеною додатковою постановою, скаржник подав скаргу до КГС ВС з вимогою її скасувати.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, залишаючи додаткову постанову апеляційного господарського суду без змін, а касаційну скаргу без задоволення, зазначив таке.

Відповідно до підпункту 7 пункту частини другої статті 4 Закону за подання апеляційної скарги на ухвалу суду сплачується 1 розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Додатково ВС звернув увагу на правову позицію, викладену в постанові ВП ВС від 29.05.2018 у справі № 915/955/15, а саме: підпунктом 7 пункту частини другої статті 4 Закону визначено ставку судового збору за подання апеляційних і касаційних скарг на всі без винятку ухвали господарського суду, які підлягають оскарженню, незалежно від того, чи передбачено Законом справляння судового збору за подання заяв, за результатами розгляду яких винесено відповідні ухвали.

Статтею 7 Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" встановлено, що прожитковий мінімум для працездатних осіб з 01.01.2020 становив 2 102 грн.

Тобто за подання апеляційної скарги на ухвалу Господарського суду міста Києва від 19.03.2020 ОСОБА_1 мала сплатити судовий збір у розмірі 2 102 грн. Однак заявником судовий збір за подання апеляційної скарги сплачено не було, натомість заявлено клопотання про звільнення від сплати судового збору з посиланням на скрутне фінансове становище.

Обґрунтовуючи підставу для скасування названої додаткової постанови, скаржник послався на пункт 12 частини першої статті 5 Закону і зазначив, що він є військовослужбовцем, а тому звільнений від сплати судового збору.

Відповідно до пункту 12 частини першої статті 5 Закону від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, – у справах, пов'язаних з виконанням військового обов'язку, а також під час виконання службових обов'язків.

На підтвердження своїх посилань ОСОБА_1 30.06.2020 надала суду апеляційної інстанції копію наказу Міністерства оборони України від 30.06.2020 № 27, яким молодшого лейтенанта запасу ОСОБА_1 призвано з 30.06.2020 на військову службу строком на 18 місяців на підставі витягу з наказу Міністра оборони України від 22.06.2020 № 276.

З наведеного вбачається, що на момент подання ОСОБА_1 апеляційної скарги (07.04.2020) та відстрочення судом апеляційної інстанції сплати судового збору (ухвала Північного апеляційного господарського суду від 27.04.2020) ОСОБА_1 ще не була призвана на військову службу.

Тобто обставина, яка б звільняла скаржника від сплати судового збору на підставі пункту 12 частини першої статті 5 Закону на момент звернення з апеляційною скаргою на ухвалу суду першої інстанції, не існувала.

При цьому ВС зауважив, що Закон не встановлює положень щодо зворотної дії у часі, а тому виникнення обставини, яка надає особі пільги щодо сплати судового збору, не звільняє від на обов'язку сплатити судовий збір за вже подану апеляційну скаргу в минулому.

Отже, колегія суддів касаційної інстанції погодилася з висновком суду апеляційної інстанції про стягнення з ОСОБА_1 судового збору в розмірі 2 102 грн за подання апеляційної скарги на ухвалу місцевого господарського суду.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 24.09.2020 у справі № 910/2629/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91786463>.

Не підлягає стягненню судовий збір з вимог щодо індексації заробітної плати та компенсації втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати

КГС розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на постанову Північного апеляційного господарського суду від 24.06.2020, на ухвалу Господарського суду міста Києва від 02.10.2019 та на додаткову ухвалу Господарського суду міста Києва від 02.12.2019 за позовом ОСОБА_1 до ПАТ "Мостобуд" про стягнення середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні, компенсації втрати частини доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати, індексації заробітної плати в загальному розмірі 51 003,64 грн в межах справи про банкрутство і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду міста Києва від 02.10.2019 у задоволенні позовних вимог відмовлено.

Додатковою ухвалою Господарського суду міста Києва від 02.12.2019 присуджено до стягнення на користь Державного бюджету України з ОСОБА_1 1921,00 грн.

Постановою Північного апеляційного господарського суду від 24.06.2020 скасовано ухвалу місцевого суду від 02.10.2019 в частині відмови у стягненні 12 161,50 грн – середнього заробітку за період затримки розрахунку при звільненні, 2 326,80 грн – компенсації втрати частини доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати та 7 163,64 грн – індексації заробітної плати та прийнято в цій частині нове рішення, яким позов ОСОБА_1 про стягнення з ПАТ "Мостобуд" заборгованості в розмірі 21 651,34 грн, з яких 12 161,50 грн – середній заробіток за період затримки розрахунку при звільненні, 2 326,80 грн – компенсація втрати частини доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати та 7 163,64 грн – індексація заробітної плати,

задоволено; стягнуто з ПАТ "Мостобуд" на користь ОСОБА_1 21 651,34 грн, з яких 12 161,50 грн – середній заробіток за період затримки розрахунку при звільненні, 2 326,80 грн компенсацію втрати частини доходів у зв'язку з порушенням термінів їх виплати, 7 163,04 грн – індексація заробітної плати; в іншій частині ухвалу залишено без змін.

Не погоджуючись з прийнятою постановою, ОСОБА_1 подала касаційну скаргу, в якій просила оскаржувати ухвалу та постанову скасувати в частині відмови у задоволенні позовних вимог про стягнення з ПАТ "Мостобуд" компенсації за несвоєчасну виплату суми індексації грошових доходів громадян в розмірі 28 852,30 грн та прийняти в цій частині нове рішення про задоволення позовних вимог, а також скасувати додаткову ухвалу суду першої інстанції та постанову суду апеляційної інстанції в частині стягнення з позивача на користь Державного бюджету України 1 105,50 грн судового збору за розгляд справи судом першої інстанції та 1 658,25 грн судового збору за розгляд справи судом апеляційної інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, задовольняючи частково касаційну скаргу, скасовуючи частково оскаржувані судові рішення та направляючи в цій частині справу на новий апеляційний розгляд, зазначив таке.

Структура заробітної плати визначена у статті 2 Закону України "Про оплату праці", згідно з якою заробітна плата складається з основної та додаткової заробітної плати, а також з інших заохочувальних та компенсаційних виплат. Основна заробітна плата – це винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки). Вона встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців. Додаткова заробітна плата – це винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці, яка включає доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій. Інші заохочувальні та компенсаційні виплати, до яких належать виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними системами і положеннями, виплати в рамках грантів, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми.

Статтею 33 Закону України "Про оплату праці" визначено, що в період між переглядом розміру мінімальної заробітної плати індивідуальна заробітна плата підлягає індексації згідно з чинним законодавством.

Відповідно до статті 2 Закону України "Про індексацію грошових доходів населення" індексації підлягають грошові доходи громадян, одержані ними в гривнях на території України і які не мають разового характеру, зокрема оплата праці (грошове забезпечення).

Постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2003 № 1078 затверджено Порядок проведення індексації грошових доходів населення, яким визначено правила

обчислення індексу споживчих цін для проведення індексації та сум індексації грошових доходів населення (далі – Порядок № 1078).

Зокрема, згідно з пунктом 4 Порядку № 1078 у разі несвоєчасної виплати сум індексації грошових доходів громадян провадиться їх компенсація відповідно до законодавства.

Отже, аналіз зазначених норм права дає підстави для висновку, що індексація є складовою заробітної плати та у разі несвоєчасної виплати сум індексації грошових доходів громадян провадиться їх компенсація відповідно до чинного законодавства.

КАС ВС у постанові від 13.01.2020 у справі № 803/203/17 за подібного предмета спору та фактичних обставин справи висловив аналогічну правову позицію щодо спірних правовідносин, зазначивши, що індексація є складовою заробітної плати та у разі несвоєчасної виплати сум індексації грошових доходів громадян провадиться їх компенсація відповідно до чинного законодавства.

Водночас КГС ВС не погодився з постановою Північного апеляційного господарського суду від 24.06.2020 в частині зміни додаткової ухвали Господарського суду міста Києва від 02.12.2019 з огляду на таке.

Суми виплат, пов'язаних з індексацією заробітної плати працівників та суми компенсації втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати, фактично входять до структури заробітної плати та підлягають виплаті в загальному порядку. Така правова позиція викладена в постанові ВП ВС від 30.01.2019 у справі № 910/4518/16 та постанова КГС ВС від 04.08.2020 у справі № 910/24323/16.

Згідно з пунктом 1 частини першої статті 5 Закону від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються позивачі у справах про стягнення заробітної плати та поновлення на роботі.

Отже, позовні вимоги, пов'язані з індексацією заробітної плати та компенсацією втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати, не є предметом справляння судового збору згідно із Законом.

Водночас пільга щодо сплати судового збору, передбачена пунктом 1 частини першої статті 5 Закону, не поширюється на вимоги позивачів про стягнення середнього заробітку за весь період затримки розрахунку при звільненні. Таку правову позицію викладено у постанові ВП ВС від 30.01.2019 у справі № 910/4518/16.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 06.10.2020 у справі № 910/24323/16 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92252553>.

Громадяни, які мають статус фізичної особи – підприємця та підпадають під ознаки відповідних пунктів статті 5 Закону, мають право користуватися пільгами, визначеними цією статтею

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ФОП Куралова М. В. на ухвалу Північно-західного апеляційного господарського суду від 28.09.2020 за позовом ФОП Печук І. В. (правонаступник – ФОП Куралов М. В.) до АТ КБ "Приватбанк" про стягнення пені у розмірі 4 110 095,81 грн і прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Господарського суду Волинської області від 13.07.2020 стягнуто з АТ КБ "Приватбанк" на користь ФОП Печук І. В. пеню у розмірі 11 247,95 грн. У задоволенні позову в частині стягнення пені у розмірі 4 098 847,86 грн відмовлено.

Ухвалою Північно-західного апеляційного господарського суду від 10.09.2020 клопотання ФОП Куралова М. В. про заміну сторони ФОП Печук І. В. правонаступником задоволено. Замінено ФОП Печук І. В. правонаступником – ФОП Кураловим М. В. Апеляційну скаргу ФОП Куралова М. В. на рішення Господарського суду Волинської області від 13.07.2020 залишено без руху. Запропоновано апелянту усунути встановлені при поданні апеляційної скарги недоліки: подати оригінал квитанції (платіжного доручення) про сплату судового збору в сумі 92 224,08 грн протягом 10 днів з дня вручення ухвали про залишення апеляційної скарги без руху.

Ухвалою Північно-західного апеляційного господарського суду від 28.09.2020 апеляційну скаргу ФОП Куралова М. В. на рішення Господарського суду Волинської області від 13.07.2020 повернуто скаржнику, оскільки скаржник не виконав вимог ухвали Північно-західного апеляційного господарського суду від 10.09.2020.

Не погоджуючись з ухвалою Північно-західного апеляційного господарського суду від 28.09.2020, ФОП Куралов М. В. подав касаційну скаргу, в якій просив оскаржувану ухвалу суду апеляційної інстанції скасувати та передати справу до суду апеляційної інстанції для здійснення апеляційного провадження.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, задовольняючи касаційну скаргу та скасовуючи оскаржуване судові рішення, зазначив таке.

З матеріалів справи вбачається, що звертаючись до суду апеляційної інстанції, в апеляційній скарзі скаржник зазначив, що він звільнений від сплати судового збору за подання апеляційної скарги на підставі пункту 9 частини першої статті 5 Закону.

Зокрема, пунктом 9 частини першої статті 5 Закону передбачено, що від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються особи з інвалідністю I та II груп, законні представники дітей з інвалідністю і недездатних осіб з інвалідністю.

Відповідно до частини першої статті 24 ЦК України людина як учасник цивільних відносин вважається фізичною особою.

Статтею 25 ЦК України передбачено, що здатність мати цивільні права та обов'язки (цивільну правоздатність) мають усі фізичні особи.

За правилами частин другої та четвертої статті 25 ЦК України цивільна правоздатність фізичної особи виникає у момент її народження та припиняється у момент її смерті.

Статтею 26 ЦК України унормовано, що всі фізичні особи є рівними у здатності мати цивільні права та обов'язки. Фізична особа здатна мати всі майнові права, що встановлені цим Кодексом, іншим законом. Фізична особа здатна мати інші цивільні права, що не встановлені Конституцією України, цим Кодексом, іншим законом, якщо

вони не суперечать закону та моральним засадам суспільства. Фізична особа здатна мати обов'язки як учасник цивільних відносин.

З аналізу наведених вимог цивільного законодавства вбачається, що кожна фізична особа має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом (стаття 42 Конституції України). Це право закріплене й у статті 50 ЦК України, якого передбачено, що право на здійснення підприємницької діяльності, яку не заборонено законом, має фізична особа з повною цивільною дієздатністю.

Тобто фізична особа, яка бажає реалізувати своє конституційне право на підприємницьку діяльність, після проходження відповідних реєстраційних та інших передбачених законодавством процедур за жодних умов не втрачає і не змінює свого статусу фізичної особи, якого вона набула з моменту народження, а лише набуває до нього нової ознаки – підприємця. При цьому правовий статус «фізична особа – підприємець» сам по собі не впливає на будь-які правомочності фізичної особи, зумовлені її цивільною право- і дієздатністю, та не обмежує їх (такий правовий висновок викладено в постановках ВП ВС від 05.05.2020 у справі № 161/6253/15-ц, від 07.04.2020 у справі № 743/534/16-ц, від 06.06.2018 у справі № 910/16713/15).

Отже, громадяни, які мають статус фізичної особи – підприємця та підпадають під ознаки відповідних пунктів статті 5 Закону, мають право користуватися пільгами, визначеними цією статтею.

Подібні висновки викладені в постановках ВС від 30.09.2019 у справі № 921/377/14-г/7, від 05.12.2019 у справі № 925/1150/18.

З огляду на наведене суд апеляційної інстанції не мав підстав як для залишення без руху апеляційної скарги ФОП Куралова М. В. (особи з інвалідністю II групи) у зв'язку з несплатою судового збору, так і для її повернення скаржнику.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 03.12.2020 у справі № 903/323/20 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93263240>.

3. Процесуальні питання, пов'язані зі справлянням судового збору за подання до господарських судів заяв (скарг)

Ані Бюджетним кодексом України, ані Законом не передбачено можливості зарахування судового збору, сплаченого одним із співвідповідачів, у рахунок зобов'язання другого співвідповідача сплатити судовий збір

КГС ВС розглянув касаційну скаргу АТ "Перший український міжнародний банк" та ліквідатора Українсько-німецького спільного підприємства "Алкор", арбітражного керуючого Капінуса А. А. на постанову Південно-західного апеляційного господарського суду від 22.06.2020 та ухвалу Господарського суду Миколаївської області від 13.02.2020 про залишення позовної заяви без розгляду у справі за позовом (заявою) ліквідатора Капінуса А. А. до Українсько-німецького спільного підприємства "Алкор" та ОСОБА_1, громадянки Федеративної Республіки Німеччина, про застосування наслідків нікчемного правочину та повернення майна від третьої особи у межах справи про банкрутство Українсько-німецького спільного підприємства "Алкор". За результатами розгляду касаційної скарги КГС ВС прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

05.08.2019 ліквідатор Капінус А. А. і ПАТ "Перший український міжнародний банк" в межах справи про банкрутство звернулися до банкрута та ОСОБА_1 з позовом про застосування наслідків нікчемності правочину.

Ухвалою Господарського суду Миколаївської області від 31.10.2019 було відкрито провадження за зазначеним позовом.

Водночас ухвалою Господарського суду Миколаївської області від 28.01.2020 закрито провадження у справі в частині позовних вимог ПАТ "Перший український міжнародний банк" як самостійного учасника процесу у зв'язку з наявністю такого, що набрало законної сили, рішення суду у справі між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав.

Ухвалою Господарського суду Миколаївської області від 28.01.2020 після з'ясування судом того, що заява (позов) не містить доказів її оплати судовим збором, а саме арбітражним керуючим Капінусом А. А., залишено заяву (позов) без руху.

Ухвалою Господарського суду Миколаївської області від 28.01.2020 встановлено заявнику строк для усунення недоліків заяви – п'ять днів з дня отримання цієї ухвали.

Ухвалою Господарського суду Миколаївської області від 13.02.2020 заяву (позов) ліквідатора Капінуса А. А. до Українсько-німецького спільного підприємства "Алкор" та ОСОБА_1, громадянки Федеративної Республіки Німеччина, залишено без розгляду на підставі частин одинадцятої–тринадцятої статті 176 ГПК України, оскільки заявник у строк, встановлений судом, не усунув недоліків позовної заяви.

Не погодившись із зазначеною ухвалою, ліквідатор Українсько-німецького спільного підприємства "Алкор" – арбітражний керуючий Капінус А. А. та ПАТ "Перший український міжнародний банк" звернулись до Південно-західного апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій зазначили, що ухвалою суду від 26.09.2019 позовну заяву ліквідатора Українсько-німецького спільного

підприємства "Алкор" та ПАТ "Перший український міжнародний банк" вже було залишено без руху на підставі недотримання при її поданні положень статті 162 ГПК України щодо змісту позовної заяви; ухвала від 26.09.2019 про залишення позовної заяви без руху не містила жодних вказівок щодо недоліків сплати судового збору за подання позовної заяви оскільки судовий збір за подання позовної заяви у встановленому розмірі та порядку вже було сплачено в повному обсязі в сумі 24 495 грн, про що у матеріалах справи (в додатках до позовної заяви) є оригінал відповідного платіжного доручення № 1 КНО від 02.08.2019.

За твердженнями апелянтів, норми чинного ГПК України не передбачають випадків залишення позову без розгляду в тому випадку, коли судовий збір був сплачений одним із співпозивачів у необхідному розмірі, а підготовче провадження у справі вже було відкрито.

Постановою Південно-західного апеляційного господарського суду від 22.06.2020 апеляційні скарги ліквідатора Українсько-німецького спільного підприємства "Алкор" – арбітражного керуючого Капінуса А. А. та ПАТ "Перший український міжнародний банк" залишено без задоволення, а ухвалу Господарського суду Миколаївської області від 13.02.2020 – без змін.

Не погодившись із цією постановою, ПАТ "Перший український міжнародний банк" та ліквідатором Українсько-німецького спільного підприємства "Алкор" – арбітражним керуючим Капінусом А. А. подали до КГС ВС касаційну скаргу, в якій просили попередні судові рішення скасувати, а справу направити для продовження розгляду позовної заяви до суду першої інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, залишаючи оскаржувані судові рішення без змін, а касаційні скарги без задоволення, зазначив таке.

Відповідно до приписів частини сьомої статті 6 Закону в разі, коли позов немайнового характеру подається одночасно кількома позивачами до одного або кількох відповідачів, судовий збір сплачується кожним позивачем окремим платіжним документом у розмірах, установлених статтею 4 цього Закону за подання позову немайнового характеру.

Судовий збір справляється з урахуванням загальної суми позову також у разі: подання позову одним позивачем до кількох відповідачів; об'єднання суддею в одне провадження кількох однорідних позовних вимог.

З матеріалів справи вбачається, що до позовної заяви були додані докази сплати ПАТ "Перший український міжнародний банк" судового збору, а саме платіжне доручення № 1 КНО від 02.08.2019 в сумі 24 495 грн (а.с. 10, т. 1).

Як було встановлено, ухвалою Господарського суду Миколаївської області від 28.01.2020, закрито провадження у справі в частині позовних вимог ПАТ "Перший український міжнародний банк" як самостійного учасника процесу у зв'язку з наявністю такого, що набрало законної сили, рішення суду у справі між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав.

Тож єдиним позивачем (заявником) у справі став арбітражний керуючий Капінус А. А.

Як правильно встановлено судами попередніх інстанцій, заява (позов) не містила доказів сплати судового збору арбітражним керуючим Капінусом А. А. Натомість у матеріалах справи є платіжне доручення від 02.08.2019 № 1КНО на суму 24 495 грн – судовий збір, сплачений ПАТ "Перший український міжнародний банк" за звернення до суду з цією заявою (позовом), провадження у справі стосовно вимог якого ухвалою від 28.01.2020 закрито.

Колегія суддів зазначила, що відповідно до пункту 5 частини першої статті 7 Закону сплачена сума судового збору повертається за клопотанням особи, яка його сплатила за ухвалою суду в разі закриття (припинення) провадження у справі (крім випадків, якщо провадження у справі закрито у зв'язку з відмовою позивача від позову і така відмова визнана судом), у тому числі в апеляційній та касаційній інстанціях.

Отже, ПАТ "Перший український міжнародний банк", яке до винесення судом ухвали від 28.01.2020 також мало статус позивача за заявою про застосування наслідків нікчемності правочину, має право на повернення сплаченої суми судового збору за його клопотанням, що тягне за собою обов'язок органу Державного казначейства повернути йому суму сплаченого судового збору.

Водночас, колегія суддів звертає увагу, що ані Бюджетним кодексом України, ані Законом не передбачено можливості зарахування судового збору, сплаченого одним із співвідповідачів, у рахунок зобов'язання другого співвідповідача сплатити судовий збір.

ГПК України, встановлюючи стадійність здійснення правосуддя у господарському судочинстві, визначає послідовний порядок відкриття провадження у справі, передумовою якого є сплата судового збору позивачем у належному порядку та розмірі.

При цьому ГПК України виключає можливість здійснення судочинства без сплати судового збору, крім випадків звільнення від його сплати. Тому ліквідатор Капінус А. А. зобов'язаний був сплатити судовий збір за подання позову.

У зв'язку з цим колегія суддів погодилася з висновком місцевого суду про залишення заяви ліквідатора Капінуса А. А. без руху, з установленням строку для усунення недоліків, а саме: протягом п'яти днів з дня отримання ліквідатором Капінусом А. А. ухвали від 28.01.2020 надати докази сплати судового збору за подання заяви про застосування наслідків нікчемності правочину.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 29.09.2020 у справі № 915/220/13-г можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92096612>.

4. Застосування статті 8 Закону України "Про судовий збір" щодо відстрочення та розстрочення сплати судового збору, зменшення його розміру або звільнення від його сплати

Перебування боржника в процедурі банкрутства на стадії санації не є підставою для звільнення від сплати судового збору чи відстрочення його сплати

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ПАТ "Бурова компанія "Букрос" в особі арбітражного керуючого, керуючого санацією Тищенко О. І. на ухвалу Господарського суду Полтавської області від 16.10.2019 та постанову Східного апеляційного господарського суду від 22.01.2020 у справі за позовом ПАТ "Бурова компанія "Букрос" в особі арбітражного керуючого, керуючого санацією Тищенко О. І. до ТОВ "Енергопостач 11" про стягнення 8 447 000, 00 грн упущеної вигоди та прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Ухвалою Господарського суду Полтавської області від 16.10.2019, залишеною без змін постановою Східного апеляційного господарського суду від 22.01.2020, у задоволенні клопотання ПАТ "Бурова компанія "Букрос" про відстрочення сплати судового збору за подання позовної заяви відмовлено, позовну заяву залишено без розгляду.

Не погоджуючись із судовими рішеннями, ПАТ "Бурова компанія "Букрос" звернулося з касаційною скаргою про їх скасування, з вимогою передати справу на новий розгляд до Господарського суду Полтавської області.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, залишаючи касаційну скаргу без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій без змін, зазначив таке.

Відповідно до статті 8 Закону, враховуючи майновий стан сторони, суд може своєю ухвалою за її клопотанням відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення за таких умов:

- 1) розмір судового збору перевищує 5 відсотків розміру річного доходу позивача – фізичної особи за попередній календарний рік; або
- 2) позивачами є:
 - а) військовослужбовці;
 - б) батьки, які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину інваліда, якщо інший з батьків ухиляється від сплати аліментів;
 - в) одинокі матері (батьки), які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда;
 - г) члени малозабезпеченої чи багатодітної сім'ї;
 - г) особа, яка діє в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена, або
- 3) предметом позову є захист соціальних, трудових, сімейних, житлових прав, відшкодування шкоди здоров'ю.

Суд може зменшити розмір судового збору або звільнити від його сплати на підставі, зазначеній у частині першій статті 8 Закону.

Обґрунтовуючи клопотання про звільнення від сплати судового збору за подання позовної заяви про стягнення 8 447 000, 00 грн упущеної вигоди, заявник зазначив, що ПАТ "Бурова компанія "Букрос" не здійснює господарської діяльності, не має в своєму активі грошових коштів та перебуває в процедурі банкрутства на стадії санації.

Водночас статтею 115 Закону про банкрутство (чинного на час подання заяви) врегульовано питання винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора).

Відповідно до вимог частини четвертої статті 115 Закону про банкрутство витрати арбітражного керуючого, пов'язані з виконанням ним повноважень у справі про банкрутство, відшкодовуються в порядку, передбаченому цим Законом, крім витрат на страхування його відповідальності за заподіяння шкоди внаслідок неумисних дій або помилки під час виконання повноважень розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора, а також витрат, здійснення яких безпосередньо не пов'язане з виконанням ним повноважень у справі про банкрутство, і витрат, пов'язаних з виконанням таких повноважень у частині, в якій зазначені витрати, що перевищують регульовані державою ціни (тарифи) на відповідні товари, роботи, послуги чи ринкові ціни на день здійснення відповідних витрат або замовлення (придбання) товарів, робіт, послуг.

Згідно із частиною п'ятою статті 115 Закону про банкрутство сплата грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого у зв'язку з виконанням ним повноважень у справі про банкрутство здійснюються за рахунок наявних у боржника коштів, одержаних у результаті господарської діяльності боржника, або коштів, одержаних від продажу майна (майнових прав) боржника.

За частиною шостою статті 115 Закону про банкрутство кредитори можуть створювати фонд для авансування грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого. Формування фонду та порядок використання його коштів визначаються рішенням комітету кредиторів та затверджуються ухвалою господарського суду.

Статтею 129 Конституції України передбачено, що здійснюючи свої конституційні обов'язки, господарські суди повинні дотримуватися принципів здійснення правосуддя, зокрема, принципу рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом.

Ураховуючи положення статті 129 Конституції України, статті 5 Закону, господарський суд позбавлений права надавати перевагу будь-якій стороні, в тому числі й у питанні відстрочення чи звільнення від сплати судового збору.

Перебування боржника в процедурі банкрутства на стадії санації не є підставою для звільнення від сплати судового збору чи відстрочення його сплати.

Отже, статтею 8 Закону не передбачено можливості звільнення від сплати судового збору чи відстрочення його сплати за подання позовної заяви з підстав, викладених у клопотанні, поданому позивачем.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 08.05.2020 у справі № 917/1423/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89212702>.

Положеннями статті 45 КУзПБ, що визначає порядок звернення конкурсних кредиторів із заявами з грошовими вимогами до боржника, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство, не передбачено особливостей стосовно порядку сплати судового збору за подання такої заяви, умов відстрочення (розстрочення) чи звільнення від його сплати, ставки судового збору. Тож у разі звернення фізичної особи до суду за захистом своїх соціальних, житлових прав та надання доказів того, що розмір судового збору, який підлягає сплаті, перевищує 5 відсотків розміру річного доходу такої фізичної особи за попередній календарний рік, суд, керуючись приписами частин першої, другої статті 8 Закону, має право за клопотанням заявника відстрочити (розстрочити) сплату судового збору, але не довше, ніж до ухвалення судового рішення у справі, або звільнити його від сплати судового збору за подання позовної (іншої) заяви чи апеляційної (касаційної) скарги

КГС ВС розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на ухвалу Східного апеляційного господарського суду від 12.08.2020 у справі за заявою ПрАТ "Науково-виробнича компанія "Гірничі машини" до АТ "К.Енерго" про банкрутство та прийняв постанову, в якій зазначив таке.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Господарським судом Донецької області здійснюється провадження у справі № 905/1965/19 про банкрутство АТ "К.Енерго", яке відкрито ухвалою суду від 18.11.2019 за заявою ПрАТ "Науково-виробнича компанія "Гірничі машини" (далі – ініціюючий кредитор) в порядку статті 34 КУзПБ.

25.05.2020 через підсистему "Електронний суд" ОСОБА_1 звернулася до Господарського суду Донецької області із заявою про визнання кредитором у справі про банкрутство та клопотала про її звільнення від сплати судового збору за подання зазначеної заяви в порядку статті 8 Закону.

Ухвалою Господарського суду Донецької області від 29.05.2020 відмовлено ОСОБА_1 у задоволенні клопотання про звільнення від сплати судового збору, повідомлено ОСОБА_1 про недоліки заяви про визнання грошових вимог кредитора до боржника, а саме ненадання доказів сплати судового збору за подання заяви про визнання кредитором у порядку та розмірі, визначених частиною другою статті 4 Закону а також, доказів надіслання копії заяви і доданих до неї документів боржнику і розпоряднику майна; надано заявнику строк на усунення недоліків заяви про визнання кредиторських вимог до 08.06.2020.

Не погодившись з ухвалою Господарського суду Донецької області від 29.05.2020, ОСОБА_1 звернувся до Східного апеляційного господарського суду з апеляційною скаргою, в якій просила скасувати оскаржувану ухвалу суду та прийняти нове рішення по суті заяви про визнання ОСОБА_1 кредитором.

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 08.07.2020 відмовлено ОСОБА_1 у задоволенні клопотання про звільнення від сплати судового збору за подання апеляційної скарги на ухвалу місцевого суду від 29.05.2020, апеляційну скаргу ОСОБА_1 залишено без руху, встановлено заявнику десятиденний строк з дня

вручення йому копії ухвали для усунення недоліків апеляційної скарги (з урахуванням приписів пункту 4 розділу X "Прикінцеві положення" ГПК України).

Ухвалою Східного апеляційного господарського суду від 12.08.2020 апеляційну скаргу ОСОБА_1 повернуто скаржнику.

Не погоджуючись із зазначеним судовим рішенням, скаржник звернувся з касаційною скаргою до КГС ВС.

ОЦІНКА СУДУ

КГС ВС, задовольняючи частково касаційну скаргу, скасовуючи ухвали Східного апеляційного господарського суду від 12.08.2020 та від 08.07.2020, зазначив таке.

Аналіз положень статті 8 Закону дозволяє зробити висновок про те, що враховуючи майновий стан сторони, суд може своєю ухвалою за її клопотанням як відстрочити (розстрочити) сплату заявнику судового збору на певний строк, але не довше, ніж до ухвалення судового рішення у справі, так і звільнити таку особу від сплати судового збору за таких умов: розмір судового збору перевищує 5 відсотків розміру річного доходу позивача – фізичної особи за попередній календарний рік (пункт 1 частини першої цієї статті), предметом позову є захист соціальних, трудових, сімейних, житлових прав, відшкодування шкоди здоров'ю (пункт 3 частини першої цієї статті).

Провадження у справі про банкрутство здійснюється із застосуванням загальних норм ГПК України щодо позовного провадження у випадках, якщо в законодавстві про банкрутство не встановлено іншого правового регулювання. Водночас Закон містить процесуальні норми, що визначають порядок та ставки сплати судового збору за подання до суду позовних заяв, інших заяв та скарг особами, які звертаються до суду за захистом своїх прав та законних інтересів.

Положеннями статті 45 КУзПБ, що визначає порядок звернення конкурсних кредиторів із заявами з грошовими вимогами до боржника, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство, не передбачено особливостей стосовно порядку сплати судового збору за подання такої заяви, умов відстрочення (розстрочення) чи звільнення від його сплати, ставки судового збору за подання заяви. Зазначене зумовлює застосування загальних норм Закону при перевірці господарським судом поданої конкурсним кредитором заяви щодо дотримання вимог частини третьої статті 45 КУзПБ про надання доказів сплати судового збору за звернення із заявою з грошовими вимогами у справі про банкрутство.

У разі звернення фізичної особи до суду за захистом своїх соціальних, житлових прав та надання доказів того, що розмір судового збору, який підлягає сплаті, перевищує 5 відсотків розміру річного доходу такої фізичної особи за попередній календарний рік, суд, керуючись приписами частин першої, другої статті 8 Закону, має право за клопотанням заявника відстрочити (розстрочити) сплату судового збору, але не довше, ніж до ухвалення судового рішення у справі, або звільнити його від сплати судового збору за подання позовної (іншої) заяви чи апеляційної (касаційної) скарги.

У заяві ОСОБА_1 про визнання кредитором у справі про банкрутство АТ "К.Енерго" вбачається, що грошові вимоги до боржника обґрунтовано наявністю у фізичної особи ОСОБА_1 переплати за спожиті заявником послуги з постачання гарячої води,

що виникла станом на 01.05.2018 і підтверджена актами звіряння взаєморозрахунків та зняття контрольних показників лічильника гарячої води (том 97, а.с. 1-5).

Відповідно до статті 48 Конституції України визначено, що кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

Право особи на достатній життєвий рівень є різновидом соціальних прав, які гарантовано державою, і порушенням такого права вважається стягнення з особи оплати за комунальні послуги у вищому розмірі, ніж було фактично спожито, без можливості проведення зарахування такої переплати в рахунок вартості спожитих комунальних послуг у майбутньому.

Отже, ОСОБА_1 фактично звернулася за захистом свого соціального права на достатній життєвий рівень, яке було порушено внаслідок встановлення боржнику плати за спожиті комунальні послуги у вищому розмірі.

З огляду на викладене ВС дійшов висновку про помилковість висновків апеляційного суду про відсутність підстав для застосування до спірних правовідносин статті 8 Закону, у зв'язку з чим визнав передчасною відмову апеляційного суду в задоволенні клопотання ОСОБА_1 про звільнення від сплати судового збору за подання апеляційної скарги на ухвалу місцевого суду від 29.05.2020 у цій справі.

Детальніше з текстом постанови КГС ВС від 26.11.2020 у справі № 905/1965/19 можна ознайомитися за посиланням <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93155676>.

Огляд практики застосування Верховним Судом Закону України "Про судовий збір" у господарських справах. Рішення, внесені до ЄДРСР за травень 2020 року – січень 2021 року / упоряд. управління забезпечення роботи судової палати для розгляду справ про банкрутство спільно з правовим управлінням (II). Київ, 2021. 38 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua